

"RAS"

Rasspecifik
Avelsstrategi
för

Gammel Dansk Hønsehund

Bakgrund Rasspecifik Avelsstrategi

På Svenska Kennelklubbens Kennelfullmäktige 2001 fattades beslut om att det för varje hundras ska finnas en sk rasspecifik avelsstrategi. Uppdraget att utforma dessa lades på specialklubbarna, som i sin tur i huvudsak delegerar ut arbetet på rasklubbarna, även om samordningsansvaret kvarstår hos specialklubben./text från SKK

Vad är en rasspecifik strategi – behövs den?

En rasspecifik avelsstrategi (RAS) är en handlingsplan för aveln inom en specifik ras. SKK:s Avelspolicy anger målen, strategin beskriver vägen dit.

RAS - vems ansvar?

Ansvar för rasens framtid ligger alltid ytterst hos den enskilda uppfödaren och ägaren till avelshunden. För att fatta relevanta beslut behöver den enskilda ägaren både allmänna kunskaper om avel och fakta kring den egna tiken samt den tilltänkta avelshunden avseende egenskaper, mentalitet och nedärvbar sjukdomshistorik.

Allt för att målen i den planerade kullen ska ligga så nära den avelsstrategi som finns för rasen och de personliga avelsmålen.

Framtagandet av RAS för gammeldansk hönsehund

Under arbetet med denna RAS fanns ingen rasklubb för gammeldansk hönsehund. Detta medför att detta dokument måste betraktas som det första utkastet till ett fortsatt arbete med att utforma rasspecifika avelsstrategier allteftersom rasen växer i Sverige.

Tyngdpunkten måste ligga på uppföljning, utvärdering och att kontinuerligt samla in fakta för underlag av fortsatt arbete.

Avelsstrategi för Gammeldansk Hönsehund

Historik:

Mannen vi har att tacka för att den gammeldanska hönsehunden existerar heter Morten Bak. Under åren kring 1710 startade han ett målmedvetet avelsarbete där avsikten var att få fram en jakthund med ett lugnt, metodiskt sök och utmärkt näsa. Den skulle också ha ett lätthanterligt temperament som gjorde den lätt att fostra.

Morten Bak lyckades i sitt arbete och under den tidiga delen av 1900 talet var den gammeldanska hönsehunden Danmarks vanligaste jakthund.

Under tiden efter andra världskriget var den dock nära att dö ut. Detta berodde till stor del på att de engelska raserna kom på modet och var nära att helt konkurrera ut hönsehunden. Endast en spillra av rasen återstod. Den räddades till eftervärlden av en man vid namn Christian Bansen.

Trots att rasen är gammal och en rasklubb funnits i Danmark sedan 1947, skulle det dröja ända till 1963 innan rasen blev godkänd av DKK och FCI.

Nuläge i Danmark:

Antalet valpar varierar från år till år, men snittet de senaste åren ligger på ca 120-130 valpar per år.

Eftersom avelsbasen är mycket snäv, de flesta linjer är besläktade med varandra, har försök med att korsa in braque francais i ett par linjer gjorts. Då det ännu är för tidigt att göra någon slutgiltig utvärdering av resultatet av denna inkorsning, får vi nöja oss med att i detta tidiga stadium konstatera att det så här långt ser lovande ut.

I hemlandet har rasen nästan uteslutande använts som jakthund. I dag kan man dock se en liten trend att allt fler hundar lever sina liv som aktiva sällskapshundar. Rasklubben arbetar aktivt för att även dessa hundars ägare skall stimuleras till att vara delaktiga i klubbens olika aktiviteter så att de görs medvetna om hundarnas ursprung och egentliga användningsområde. Mentaliteten i rasen är god och i stort uppvisar den en tämligen homogen typ.

Den gammel danska hönsehunden är mycket ovanlig utanför Danmark. Utöver hemlandet är Sverige det enda land där avel av rasen bedrivs.

Sjukdomar i Danmark:

Höftledsdysplasi (HD):

HD är vanligt förekommande. Statistiken visar på stora svängningar i HD-frekvensen mellan olika år. Resultaten har visat sig vara oberoende av om de undersökta hundarnas föräldrar har haft A-, B- eller C-höfter. Den danska rasklubben har sedan flera år som policy att rekommendera även C-hundar till avel, dessa skall dock paras med A- eller B-hundar. Till grund för denna policy ligger behovet av att öka antalet avelshundar samt, som tidigare nämnts, att man inte kunnat finna att frekvensen belastade hundar sjunkit när endast HD-fria individer ingått i aveln.

Utöver detta är en viktig faktor att inte ens tämligen gravt HD-belastade individer påvisar några besvär av sin diagnos. Även dessa hundar har visat sig klara av att leva ett aktivt liv upp i hög ålder.

År 2004 röntgades 28 hundar, varav 26 fick diagnosen A eller B.

År 2005 röntgades 32 hundar och då blev fördelningen följande:

- A - 11 hundar
- B - 8 hundar
- C - 3 hundar
- D - 7 hundar
- E - 3 hundar

Kongenital Myastheni (muskeltrott)

I rasen förekommer också muskelsjukdomen Kongenital Myastheni. Sjukdomen innebär att det uppstår en störning i impulserna mellan nerver och muskler hos hunden som drabbas. Sjukdomen är så pass allvarlig och orsakar ett sådant lidande att en hund som drabbas nästan alltid måste avlivas.

Denna sjukdom drabbade ett mindre antal kullar i Danmark under 1980- och -90 talen. Den senaste kullen som drabbades föddes 1999. Fram till i dag har det endast funnits möjlighet att testa hanhundarna i rasen för att se om de är anlagsbärare. Detta har gjorts genom att man mäter nervernas reaktion på retning medan hunden är sövd. Nu har man dock på Landbohøjskolen i Köpenhamn lyckats få fram ett pålitligt DNA-test som kan användas på både hanar och tikar för att se om de är anlagsbärare eller ej.

Sjukdomen ingår sedan 2008-01-01 i rasens hälsoprogram, vilket innebär att bägge avelsdjuren skall vara DNA-testade för att avkomman skall kunna registreras hos DKK. En anlagsbärare får endast paras med en fritestad avelspartner. Valpar efter två anlagsbärare får inte registreras.

Historik och nuläge i Sverige:

Den första GDH som inregistrerades hos Svenska Kennelklubben (SKK) var en tik vid namn Blackie. Hon föddes i Danmark 1977, men inregistrerades inte i Sverige förrän 1982. Samma år registrerades också den första svenskfödda GDH-kullen, född 26 september 1982. Mor till denna kull var just ovan nämnda Blackie. Pappa var en annan dansk import, Jack född 23 mars 1981. Denna kull bestod av sju valpar, två hanar och fem tikar.

Den enda av dessa valpar som skulle komma att användas i avel var en av hanvalparna, Acki. Han blev far till kull nummer två här i Sverige. Kullen, sex hanar och sex tikar, såg dagens ljus 26 juni 1989. Mor till valparna var Zenta, född i Danmark 5 maj 1987 och registrerad i Sverige 1988.

Nu skulle det dröja till 1994 innan några nya ”gammeldanskar” skulle beträda svensk mark. Denna gång var det danska kennel Slettehaven’s som tog en av sina parade tikar till Sverige. Tiken, som hette Slettehaven’s Ernestine, var parad med hanen Samson. Tiken och uppfödarna återvände sedan tillbaka till Danmark efter att valparna, en hane och tre tikar, sålts till svenska ägare.

1996 kom ytterligare en dansk import till Sverige, tiken Flika. Flera resor gjordes till Danmark för att para henne, men tyvärr misslyckades försöken och hon fick aldrig några valpar.

2001 registrerades den första GDH-kenneln hos SKK. Kenneln fick samma år möjlighet att leasa en avelstik från Danmark, Mølbyegård’s Sandy. Hon parades med hanen DKUch NordV-96 Markpr Frydensbjerg Aslan. I februari 2001 kom hon till Sverige och den 2 mars samma år födde hon en kull bestående av 4 hanar och 4 tikar.

Samma år föddes också en kull på Höno, Göteborg. Föräldrarna till kullen var två importörer från Danmark, Frydensbjerg Jack och Aastrupgaard Tasja. Båda dessa hundar kom hit som juniorer år 2001. I deras kull föddes tolv valpar, 8 hanar och 4 tikar. Antalet födda valpar och registrerade importörer har varit fördelade enligt nedan sedan år 2000.

Antal reg/år	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tikar (varav importer)	0	9	0	9	1 (1)	1	6 (1)	11 (1)
Hanar (varav importer)	0	13	0	5	0	3	14	12
Totalt	0	22	0	14	1 (1)	4	20 (1)	23 (1)

Källa: SKK:s Avelsdata

I dagsläget har inga svenska hanhundar använts i avel i Sverige, däremot finns det nu svenskfödda hanar som är upptagna på den danska rasklubbens lista över godkända avelshanar. Dessa har - eller kommer att användas i den danska aveln. Förhoppningsvis är detta bara början på ett givande avelssamarbete mellan våra båda länder, där vi kan dra nytta av varandras avelsdjur.

I dagsläget har bara fyra hundar svenskfödda barnbarn, och endast en av hundarna är själv svenskfödd. Ingen av dem är i dag själv aktiv i avel.

<u>Regnr</u>	<u>Hundnamn</u>	<u>Föd.år</u>	<u>Sv.födda avk.</u>	<u>Sv. barnbarn</u>
DK11134/94	Frydensbjerg Aslan	1994	8	34
DK06009/93	Mölbyegård's Sandy	1993	8	34
DK03919/99	Rofus	1999	7	24
S23774/2001	Nei's Maja	2001	7	24

Källa: SKK:s Avelsdata

Eftersom genpolen i Sverige är mycket liten, sker all avel i samarbete med kunnigt rasfolk i Danmark. Trots den snäva avelsbasen uppvisar de svenska hundarna samma standard som de danska rasfränderna.

Den smala avelsbasen, både här och i hemlandet, försvårar avelsarbetet då det är nästan omöjligt att få in helt nytt blod i en linje. De förenklade reglerna för införsel av unga hundar (valpar) kommer förhoppningsvis att göra det något lättare att få in nytt blod till Sverige.

Många hundar används vid praktisk jakt, dock har ingen ännu startat på jaktprov. Ett flertal hundar har startat på viltspårprov. Detta har resulterat i att det i dag finns ett par hundar som kan titulera sig SVCH. Rasen har visat sig fungera utmärkt som eftersökshund på klövvilt i våra svenska skogar.

Sjukdomar i Sverige:

Precis som i Danmark förekommer HD. I Sverige har allt för få individer röntgats för att man skall kunna dra några riktiga slutsatser av de resultat man fått, men mycket tyder på att det ser ut ungefär som för de danska rasfränderna.

När det gäller Kongenital Myastheni så har inga hundar i vårt land drabbats av sjukdomen, eller befunnits vara anlagsbärare.

Sedan hösten 2008 utför SKK centralregistrering av DNA-testresultat gällande sjukdomen för svenskregistrerade hundar. Här finns dock ännu inte något krav på att avelshundar skall vara testade innan parning, men rasklubben rekommenderar alla uppfödare att följa den danska rasklubbens och DKK:s regler (se under rubriken sjukdomar i Danmark).

Våra mål under kommande 5-årsperiod:

1. Att även svenska hundar skall DNA-testas för Kongenital Myastheni innan parning, detta för att undvika att sjukdomen dyker upp i Sverige.
2. Att fortsätta arbeta för att bredda genpolen.
3. Att arbeta för att bevara rasens specifika bruksegenskaper och temperament, samt att fortsatt sträva efter att ytterligare förbättra dess exteriör.
4. Utarbeta och inrätta ett anlagsprov/-test för fågelhundsarbete.
5. Inför nästa revidering av jaktprovsreglerna 2012-06-30 skall vi ha sett så pass många hundar på jaktprov att vi kan bedöma om de nuvarande reglerna passar för rasen eller om de behöver ändras av någon anledning.

6. Arbeta för att få GDH-ägarna att starta sina hundar på jaktprov.

Strategier för att uppnå ovanstående mål:

- Mål 1. Vi måste på ett enkelt och effektivt sätt sprida informationen om det DNA-test, som tagits fram på Lanbohøjskolen i Danmark, samt om att testresultaten nu (sedan hösten 2008) registreras hos SKK. Detta görs mest effektivt genom rasklubbens tidning och hemsida.
- Mål 2. Detta måste ske genom ett nära samarbete mellan uppfödare, ras- och specialklubbar i Danmark och Sverige. Önskvärt vore en gemensam årlig uppföljning av de parningar som gjorts i de båda länderna och upprättandet av en plan för det kommande årets/årens avelsarbete. Uppmärksamhet måste också riktas mot de negativa konsekvenserna av matadoravel och uppmuntra användandet av utdöende linjer. Även utbildning av uppfödare och ägare av avelshanar är viktig.
- Mål 3. För att detta skall låta sig göras, måste vi finna ett sätt att få så många hundars jaktförmåga och exteriörer som möjligt bedömda. Eftersom rasen fram till idag inte haft någon officiell rasklubb i Sverige har det varit ett problem att kunna anordna aktiviteter av olika slag så som till exempel inofficiella utställningar och jaktprov m m för att på ett lättsamt sätt kunna locka en bred krets av GDH-ägare att delta, ägare som så småningom kanske kan lockas att starta på de officiella proven och utställningarna. (Se även punkt 5.) Sedan januari 2008 finns en officiell rasklubb, Svenska Rasklubben för Gammel dansk hönsehund (SRG), vilket kommer att underlätta arbetet med dessa frågor.
- Mål 4. En jaktprovsstart är ett stort steg för många hundägare och kan verka lite avskräckande. Önskvärt vore att finna ett sätt att jaktligt beskriva våra unghundar utan att för den skull behöva starta dem på jaktprov. Även om övervägande delen av alla valpar i dag säljs till jägare, finns det ett antal hundar som aldrig kommer att jaga eller starta på jaktprov och detta är ett sätt att även få möjlighet att bedöma dessa hundars nedärvda jakttegenskaper. Att mäta de medfödda jakttegenskaperna innan de blivit alltför påverkade av dressyr, miljö osv. skulle ge oss viktig information om den jaktliga statusen hos rasen. Detta har med stor framgång bland annat gjorts hos flera retrieverraser. Naturligtvis skall denna anlagstest inte ses som en ersättning av jaktprovet utan som ett komplement till detta.
- Mål 5. I dag bedöms GDH utifrån samma jaktprovsregler som bl. a weimaraner. Som vi ser det i dag bör dessa regler passa bra för GDH:n. Rasen är, och har varit från början, en allroundhund som skall klara många olika jaktmoment, precis som de andra raserna som bedöms efter samma regler. För att kunna göra en korrekt utvärdering av hur reglerna fungerar för rasen måste GDH-ägarna starta sina hundar på jaktprov. För att detta skall ske är vi i stort behov av en rasklubb som kan motivera och utbilda hundar och ägare.
- Mål 6. Se punkt 3 och 4.

Kolsva 2008-02-11

Anna-Lena M.Nei

Rasansvarig för GDH i SKF (Specialklubb för Kontinentala Fågelhundar) innan bildandet av rasklubb och numera avelsansvarig i SRG.

Dokumentet har blivit granskat och godkänt av:

Specialklubben for Gamle Danske Høsehunde, genom Sveriges kontaktperson och tillika avelsrådet Niels Nygaard Nielsen

Gert Bonde Iversen, kennel Flade Revdal, Danmark

Jesper & Anna-Lena Nei, kennel Nei's, Sverige

Mia Humell, Åland

Eva Gärdsmo Pettersson, GDH-ägare Sverige

Ann-Marie & Roberto Bredolo, GDH-ägare Sverige

Eftersom ett gemensamt mål är av största vikt har även GDH-ägare/uppfödare utanför Sverige samt danska rasklubben givits möjlighet till yttrande.

Slutligen genomgången av SKF:s Avelskommitté 2008-02-28, som beslutat sända den vidare till SKK:s Avelskommitté för fastställande.

Kompletterad med ändring angående Kongenital Myastheni 2008-11-20